

Нар. у с. Петриківці Літинського пов. Подільської губ. (нині – Хмельн. р-ну Вінниц. обл.) у сім'ї священника. Навчався у Подільській ДС (1825–31) та КДА (1831–35), де здобув ступ. магістра богослов'я і словесних наук (рішення Конференції КДА від 14.08.1835 затверджено Комісією духовних уч-щ 07.10.1835).

Після закінчення КДА призначений на посади інспектора, помічника професора богослов. наук і професора євр. мови КДС (з 07.10.1835). Невдовзі прийняв чернечий постриг (22.10.1835) і був рукопокладений у сани ієродиякона (02.11.1835) та ієромонаха (03.11.1835). За сумлінне ставлення до службових обов'язків 02.11.1836 зарахований до складу соборних ієромонахів КПЛ.

02.09.1838 переведений на посаду бакалавра богослов. наук КДА, де викладав практичне богослов'я. З 05.10.1840 – екстра-орд. професор богослов. наук і член Конференції КДА. З 18.04.1841 входив до складу внутр. Правління Академії. У 1840–41 навч. р. разом із проф. Я. К. Амфітеатровим розпочав, за дорученням академ. Конференції, роботу над посібником з викладання граматики грец. та лат. мов у семінаріях, яку перервав у зв'язку із зміною місця служби.

Указом Св. Синоду від 23–30.07.1841 піднесений до сану архимандрита і призначений ректором та професором богослов. наук Вологодської ДС, настоятелем Спасо-Прилуцького чол. монастиря (с. Прилуки у передмісті м. Вологди; нині входить у межі міста). Обійняв зазначені посади у вересні 1841. Того ж року призначений благочинним монастирів Вологодської єпархії. З 27.01.1842 очолював губернське попечительство над тюрмами. За заслуги на духовно-пед. і єпархіальній службі нагороджений орденом Св. Анни 2-го ступ. (24.04.1845).

Указом Св. Синоду від 04–10.10.1846 переведений на посади ректора і професора богослов. наук Черніг. ДС, настоятеля Черніг. Єлецького Свято-Успенського чол. монастиря.

Помер на 42-му році життя під час епідемії холери. Похований у Черніг. Єлецькому монастирі.

Арх.: ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 721, 1100, 1682, 1690, 1835; Оп. 2. – Спр. 4193; Оп. 3. – Спр. 133, 217, 256, 367.

Опубл. дж.: Списки начальников и наставников Киевской духовной академии за истекшее пятидесятилетие ее, 1819–1869 // Пятидесятилетний юбилей Киевской духовной академии. – К., 1869. – С. 387; Списки иерархов и настоятелей монастырей Российской Церкви / сост. П. М. Строев. – СПб., 1877. – Стлб. 516, 739; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 134, 138–140, 145, 148, 152, 352, 404, 416, 538.

Літ.: Аскоченский В. И. История Киевской духовной академии по преобразовании ее в 1819 году. – СПб., 1863. – С. 146, 183, 198, 210; Описание Вологодского Спасо-Прилуцкого монастыря, составленное в 1844 году П. Савваитовым, исправленное и дополненное в 1884 году Н. Суворовым. – Вологда, 1884. – С. 46–47; Добровольский П. М. Черниговский Елецкий Успенский первоклассный монастырь : (Историческое описание). – Чернигов, 1900. – С. 90.

М. Л. Ткачук

АФАНАСІЙ (ЛІНИЦЬКИЙ Максим Іванович) [рос. Афанасий (Линицкий Максим Иванович)] (1812–01[13].07.1886), архимандрит РПЦ, випускник КДА – церк. діяч і педагог.

Нар. у м. Охтирці Харків. губ. (нині – адм. центр Охтирського р-ну Сум. обл.) у сім'ї диякона Свято-Успенської церкви. Після закінчення Харків. колегіуму (1835) навчався у КДА (1835–39), де здобув ступ. магістра богослов'я і словесних наук (затверджений Св. Синодом 31.12.1839). Наприкінці академ. курсу прийняв чернецтво (03.05.1839) і був рукопокладений у сани ієродиякона (27.06.1839) та ієромонаха (30.07.1839). Чини постригу і рукопокладення звершено єпископом Інокентієм (Борисовим) у Благовіщенській (Конгрегаційній) церкві Києво-Братського Богоявленського монастиря.

27.09.1839 призначений вчителем 2-го класу вищого (богослов.) відділення Орловської ДС. Після отримання магістерського диплома – професор Орловської ДС

(з 31.12.1839). З 17.06.1840 виконував також функції помічника інспектора. З 07.07.1842 – в. о. інспектора Орловської ДС. Входив до складу ревізійного ком-ту семінарії.

Згідно з ухвалою Св. Синоду від 25.09.1842 переведений на посаду інспектора і професора філос. наук Кишинівської ДС (фактично почав виконувати обов'язки у грудні 1842). 20.12.1842 піднесений до сану ігумена і призначений настоятелем Курківського Різдва-Богородицького чол. монастиря (нині – у с. Курки (рум. Curchi) Оргіївського р-ну Республіки Молдова).

З жовтня 1844 – інспектор і професор богослов. наук Курської ДС; з того ж часу до 24.10.1848 – ректор і професор Белгородського ДУ (м. Белгород – нині адм. центр Белгородської обл. РФ). 18.11.1845 піднесений до сану архімандрита. З 09.01 до 19.10.1851 виконував обов'язки ректора Курської ДС. Входив до складу Тимчасового ком-ту для збирання церковно-істор. і стат. відомостей про Курську єпархію.

У 1852–58 – інспектор і професор Воронежської ДС. Звільнившись від духовно-училищної служби (за власним бажанням), оселився в одному з монастирів Воронежської єпархії.

З 1861 служив у Єнісейській і Красноярській єпархії. Обіймав посаду настоятеля Спасо-Преображенського чол. монастиря у м. Єнісейську (нині – Красноярського краю РФ). Входив до складу Єнісейської духовної консисторії, духовного правління, Ради єпархіального уч-ща та Губернського стат. ком-ту. Займаючись церк. краєзнавством, опублікував короткі нариси, присвячені історії монастирів м. Єнісейська – Спасо-Преображенського чол. і Христо-Різдвяного жіноцтва. У 1862 оприлюднив курс лекцій із гомілетики («Записки по богословію собеседовательному, или гомилетике»), який читав у Курській і Воронежській семінаріях. За дорученням в. о. обер-прокурора Св. Синоду кн. С. М. Урусова від 23.10.1864, Конференція КДА розглянула «Записки» А. на

предмет їх рекомендації для використання в духовних семінаріях як посібника для викладачів гомілетики. За результатами розгляду члени Конференції утрималися від надання рекомендації, надіславши до Св. Синоду заслухану на засіданні від 14.01.1865 гостро критичну рецензію на «Записки», підготовлену професором КДА В. Ф. Певницьким (у рецензії йшлося про несамостійний і неоригінальний характер праці А., що виявилася скороченим викладом «Чтений по церковной словесности» Я. К. Амфітеатрова).

У 1866 А. повернувся до Воронежської ДС, де обійняв посаду професора педагогіки. У 1867–68 здійснив кілька публікацій, у т. ч. оприлюднив у ж-лі «Воронежские епархиальные ведомости» уривок свого лекційного курсу з педагогіки. 24.12.1868 залишив службу через погіршення стану здоров'я.

Останній період життя провів у Задонському Різдва-Богородицькому чол. монастирі Воронежської губ. (м. Задонськ – райцентр Липецької обл. РФ), де і помер після тривалої хвороби. Був похований на монастирському кладовищі.

Осн. тв.: Записки по богословию собеседовательному, или гомилетике, составленные в духе Православной Церкви в Воронежской духовной семинарии инспектором, архимандритом Афанасием. – СПб., 1862. – [4], 157, VII с.; Сведение об Енисейском Спасском мужеском монастыре, составленное архимандритом оною Афанасием // Памятная книжка Енисейской губернии на 1863 год. – СПб., 1863. – С. 333–345; Краткое сведение об Енисейском женском Христо-Рождественском 3 класса монастыре // Там само. – С. 346–350; О молчаливых. – СПб., 1867. – 25 с.; О свободе и о свободе добродетели, или нравственной свободе (Из записок по педагогике) // Прибавления к Воронежским ЕВ. – 1868. – № 21. – С. 613–617; № 22. – С. 633–641; Гимн святителю Тихону, епископу Воронежскому и чудотворцу // Там само. – 1868. – № 23. – С. 672–673; Замечательная кончина высокопреосвященнейшего Мелетия, архиепископа Харьковского и Ахтырского // Там само. – 1876. – № 13. – С. 251–259; Слово в день Св. Пасхи // Тамбовские ЕВ. – 1879. – Ч. неофиц. – № 9. – С. 295–300.

Арх.: ІР НБУВ. – Ф. 175. – №№ 59/12, 59/13, 1677; ЦДІАУК. – Ф. 711. – Оп. 1. – Спр. 1422; Оп. 2. – Спр. 3994; Оп. 3. – Спр. 214.

Опубл. дж.: Именной список инспекторам духовных академий и семинарий. – [Б. м.], 1857. – С. 13–14;

Памятная книжка Енисейской губернии на 1863 год. – СПб., 1863. – С. 17, 91–92, 345; Списки иерархов и настоятелей монастырей Российской Церкви / сост. П. М. Строев. – СПб., 1877. – Стлб. 323; Перемены в личном составе Воронежской духовной семинарии // Воронежские Ев. – 1869. – № 4. – Ч. неофиц. – С. 140–141; Некрологи // Там само. – 1886. – № 19. – Ч. неофиц. – С. 713; Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. – Отд. III (1796–1869 гг.). – Т. 5 (1823–1869 гг.) / с предисл., введ. и прим. проф. прот. Ф. И. Титова. – К., 1915. – С. 265, 286–290, 310, 325, 336.

Літ.: Титов Ф. И. Духовные школы Курско-Белогородской епархии. – Вып. 3. – Курск, 1896. – С. 63–65; Никольский П. В. История Воронежской духовной семинарии. – Ч. 2. – Воронеж, 1899. – С. 62–63; Пархомович А. М. Список ректоров и инспекторов Кишиневской духовной семинарии за время столетнего (с 31 января 1813 г.) существования ее // Кишиневские Ев. – 1911. – № 24. – Отд. неофиц. – С. 925–926; Лотоцкий П. А. Административный строй Кишиневской духовной семинарии по уставу 1808–1814, 1867 и 1884 годов // Там само. – 1913. – № 2. – Отд. неофиц. – С. 66; № 3. – Отд. неофиц. – С. 104–105; Никольский К. И. Орловская духовная семинария (до 1867 года). Церковно-исторический очерк // Орловские Ев. – 1914. – № 34. – Ч. неофиц. (приложение). – С. 256; № 35. – Ч. неофиц. (приложение). – С. 257.

М. Л. Ткачук

АФАНАСІЙ (МОЛЧАНОВСЬКИЙ Яків Афанасійович) [рос. Афанасий (Молчановский) Яков Афанасьевич] (25.11 [07.12].1887–08.01.1938), єпископ РПЦ, випускник КДА – церк. діяч.

Нар. у с. Пархомівка Сквирського пов. Київ. губ. (нині – Володарського р-ну Київ. обл.) у сім'ї диякона. Після закінчення Києво-Подільського ДУ (1897–1903) та КДС (1903–09) був призначений (з 24.07.1909) на посаду священика Свято-Троїцької церкви с. Полковниче Уманського пов. Київ. губ. (з 1958 приєднане до с. Іваньки Маньківського р-ну Черкас. обл.). 14.09.1909 рукопокладений єпископом Чигиринським, вікарієм Київ. єпархії Павлом (Преображенським) у сан ієрея. Перебуваючи на службі у с. Полковниче, завідував також 1-класною церковно-парафіальною школою, де викладав Закон Божий. З 1909 був одружений із Євгенією Володимирівною Ящуржинською, у шлюбі з якою виховував доньку Ларису (1910 р. н.).

У зв'язку зі вступом до КДА з 24.09.1910 тимчасово перебував у статусі заштатного священика. У 1910–14 навчався у КДА, яку закінчив зі ступ. канд. богослов'я (ухвалу Ради КДА від 11.06.1914 затверджено митрополитом Київським і Галицьким Флавіаном (Городецьким) 30.06.1914). Канд. твір, що здобув схвальну оцінку рецензентів в. о. доц. С. Л. Єніфановича і проф. О. І. Чекановського (див.: Олександр (Чекановський)), присвятив темі «Антропология св. Ефрема Сирина» (рукопис не зберігся). У 1910–12 був регентом академ. хору; дбав про поповнення її нотної б-ки не лише за часів навчання, а й у подальші роки (збереглися партитури, переписані А. у 1920–21).

Після закінчення КДА призначений настоятелем Києво-Подільської Введенської церкви (з 01.07.1914). Виконуючи пастирські обов'язки, обіймав посади (до 30.10.1917) завідувача та законовчителя Йоаникіївської церковнопарафіальної школи, що діяла при зазначеному храмі. Служив законовчителем у Київ. парафіяльних уч-щах ім. К. Ушинського – № 48 (20.11.1914–01.09.1917) та № 49 (20.11.1914–01.02.1917); викладав Закон Божий у Київ. чол. торговій школі ім. М. А. Терещенка (з вересня 1915; з 21.03.1916 – на посаді штатного законовчителя).

У пореволюц. роки продовжував церк. служіння у Введенській церкві, а згодом – у храмі Миколи Притиска на Подолі. З 12.06.1917 був духовним слідчим Києво-Подільського благочинія.

У зв'язку із необхідністю поповнити склад єпископату після хвилі арештів церк. ієрархів у 1923, на нелегальних зборах київ. духовенства того ж року був висунутий на посаду єпископа. Прийнявши чернечий постриг, восени 1923 таємно висвячений на єпископа Сквирського і Бердичівського (чин хіротонії звершено єпископом Макарієм (Кармазіним) та єпископом Парфенієм (Брянських)).

01.09.1924 вперше підданий арешту. В ув'язненні у Київ. ДОПРі провів 13 місяців